C/2024/6834

29.11.2024

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. oktobra 2024

o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Švedske

(C/2024/6834)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ([2]) ter zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), s katero je bil vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik Mehanizem pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, predvsem tistih za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Švedska je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030, da bi prispevala k odločitvam o politikah in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je opredeljenih devet dejavnikov konkurenčnosti, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki reforme in naložbe na

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

področju dostopa do zasebnega kapitala, raziskav in inovacij, izobraževanja in spretnosti ter delovanja enotnega trga izstopajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti Unije in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 izdala sporočilo z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024. V tem sporočilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti.

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2024, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2024 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem je Švedsko opredelila kot eno od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024 z analizo izvajanja smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([5]) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju za leto 2024) sprejel 12. aprila 2024, skupno poročilo o zaposlovanju pa 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja Unije. Okvir vključuje novo Uredbo (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru, spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([6]) o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU ([7]) o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic. Cilj novega okvira ekonomskega upravljanja je z reformami in naložbami spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, trajnostno in vključujočo rast ter odpornost in preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Novi okvir ekonomskega upravljanja tudi spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt vsebuje fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice in zajema obdobje štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([8]) v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih mora biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov je Komisija 21. junija 2024 objavila smernice o informacijah, ki jih morajo zagotoviti države članice v svojih nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih in letnih poročilih o napredku. Komisija je v skladu s členoma 5 in 36 Uredbe (EU) 2024/1263 državam članicam posredovala referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je bilo to ustrezno. Države članice morajo svoje nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravnim okvirom o osnutku svojih srednjeročnih načrtov razpravljajo z nacionalnimi parlamenti, neodvisne fiskalne institucije lahko prosijo, da izdajo mnenje, ter se lahko posvetujejo s socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki.

([5]) Priporočilo Sveta z dne 12. aprila 2024 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263: Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(6) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2024 nadalje razvija v skladu z izvajanjem Mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, ki so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Švedska je 28. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 4. maja 2022 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Švedsko ([9]), ki je bil spremenjen 9. novembra 2023 na podlagi člena 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo in vključitve poglavja REPowerEU ([10]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, ki ugotavlja, da je Švedska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(8) Švedska je 26. aprila 2024 predložila nacionalni reformni program za leto 2024 in konvergenčni program za leto 2024 v skladu s členom 8(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([11]). V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Švedske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Švedsko za leto 2024. V njem je ocenila napredek Švedske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Švedskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Švedske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(10) Komisija je za Švedsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011. Glavne ugotovitve ocene makroekonomskih ranljivosti za Švedsko, ki so jo pripravile službe Komisije za namene navedene uredbe, so bile objavljene marca 2024. Komisija je 19. junija 2024 ugotovila, da na Švedskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Konkretno, Švedska se sooča z ranljivostmi, povezanimi z njenim nepremičninskim trgom in visokim zasebnim dolgom, ki so kljub nekaterim nedavnim izboljšavam še vedno relevantne, ukrepi politike za njihovo odpravo pa so omejeni. Cene nepremičnin so se po več letih znatnega zviševanja v letih 2022 in 2023 znižale. Dolg zasebnega sektorja se je glede na BDP zmanjšal zaradi visoke nominalne rasti BDP, ki jo je povzročila visoka inflacija, medtem ko so se ravni dolga nominalno še povečale. Hitro zvišanje obrestnih mer je negativno vplivalo na servisiranje dolga gospodinjstev in poslovnih nepremičninskih družb, zmanjšalo povpraševanje in vplivalo na cene nepremičnin. Razširjenost spremenljivih obrestnih mer in hipotek z zelo dolgim trajanjem je povzročila pritisk na bilance stanja gospodinjstev, zmanjšala sposobnost odplačevanja in povzročila upad potrošnje ter prispevala k recesiji leta 2023. Hkrati se je gradnja novih stanovanj močno zmanjšala. Kljub nedavnim znižanjem cen so stanovanjske nepremičnine še vedno znatno precenjene, zdi se, da se cene poslovnih nepremičnin še niso v celoti prilagodile, obstajajo pa tudi tveganja za servisiranje dolga, če bodo obrestne mere ostale visoke in vrednotenja padla. Finančni sektor je zelo izpostavljen nepremičninskemu sektorju, vendar bi njegova močna metrika morala služiti kot zaščita pred širjenjem nepremičninskih težav na širše gospodarstvo. Napredek politike je bil omejen, ob odsotnosti odločnejših ukrepov pa se bodo ugotovljene ranljivosti nadaljevale in lahko privedejo do ponovnega povečanja nakupov stanovanj, financiranih z zadolževanjem, in precenjenosti stanovanjskih nepremičnin. Ukrepi, ki povečujejo ponudbo stanovanj, bi lahko zelo pripomogli k preprečevanju teh težav. Poleg tega obdavčitev še naprej spodbuja nakupe stanovanj, financirane z zadolževanjem, in sicer z znatno davčno olajšavo za plačila hipotekarnih obresti, in daje prednost lastništvu stanovanj. Najemniški trg ni bil reformiran.

([9]) ST 7772/22 INIT in ST 7772/22 ADD 1.

([10]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 9. novembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 4. maja 2022 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Švedsko (ST 14474/23 INIT in ST 14474/23 ADD 1).

([11]) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, se je saldo sektorja država na Švedskem zmanjšal s presežka v višini 1,2 % BDP v letu 2022 na primanjkljaj v višini 0,6 % v letu 2023, dolg sektorja država pa se je zmanjšal s 33,2 % BDP konec leta 2022 na 31,2 % konec leta 2023.

(12) Svet je 12. julija 2022 Švedski priporočil ([12]), naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo fiskalne politike ([13]), ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Švedska bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Priporočil ji je tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo Mehanizma in drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost ([14]) v letu 2023 pretežno nevtralna in je znašala 0 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je imela v letu 2023 večinoma nevtralen učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,1 % BDP in je bila v skladu s priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Na splošno nevtralen prispevek nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je bil posledica zmanjšanja izrednih podpornih ukrepov (ki so ciljno usmerjeni in tistih, ki niso ciljno usmerjeni) za 0,3 odstotne točke BDP za gospodinjstva in podjetja v odziv na povišanja cen energije, ki so se delno izravnala z vrsto manjših ukrepov, med drugim z znižanjem davka na energijo za gorivo. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 4,9 % BDP, kar pomeni povečanje za 0,2 odstotne točke od leta 2022. Švedska je financirala javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, kot so sheme podpore v okviru pobud „industrijski preskok“ in „podnebni preskok“, zagotavljanje financiranja za podnebne projekte in nizkoemisijsko tehnologijo v industrijI ter širitev širokopasovnih povezav. Ni pa še predložila zahtevka za plačilo v okviru Mehanizma.

(13) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije, v konvergenčnem programu za leto 2024 predvideva realno rast BDP v višini 0,7 % v letu 2024 in 2,5 % v letu 2025, inflacija po KPIF (inflacija cen življenjskih potrebščin brez stroškov obresti) pa naj bi v letu 2024 znašala 2,1 %, v letu 2025 pa 1,7 %. Primanjkljaj sektorja država naj bi se v letu 2024 povečal na 1,2 % BDP in v letu 2025 zmanjšal na 0,3 % BDP, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 32,0 %, do konca leta 2025 pa nato zmanjšal na 31,4 %. Po letu 2025 naj bi saldo sektorja država dosegel presežek v višini 0,7 % BDP v letu 2026 in 1,7 % BDP v letu 2027. Za saldo sektorja država se tako načrtuje, da bo v obdobju, ki ga zajema program, ostal pod referenčno vrednostjo 3 % BDP iz Pogodbe. Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2025 povečal na 30,0 % v letu 2026 in na 28,0 % v letu 2027.

(14) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 0,2 % v letu 2024 in za 2,1 % v letu 2025, inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), pa naj bi znašala 2,0 % v letu 2024 in 1,8 % v letu 2025.

(15) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je v letu 2024 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 1,4 % BDP, kar med drugim odraža oslabitev rasti davčnih prihodkov in povečanje odhodkov, predvsem za na indeks vezane pokojnine v regionalnem in občinskem podsektorju, dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se do konca leta 2024 povečal na 32 %. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 ekspanzivna in naj bi znašala 0,6 % BDP.

(16) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma v letu 2024 financirali odhodki v višini 0,1 % BDP v primerjavi z 0,1 % BDP v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo ali dolg sektorja država na Švedskem.

([12]) Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Švedske za leto 2022 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Švedske za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 221).

([13]) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 je srednjeročna rast potencialnega proizvoda Švedske v letu 2023 na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 7,7 %.

([14]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna Unije. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru Mehanizma in drugih skladov Unije. Negativni predznak kazalnika označuje ekspanzivno fiskalno politiko, pozitivni pa restriktivno.

(17) Svet je 14. julija 2023 Švedski priporočil ([15]), naj v letu 2024 ohrani trden fiskalni položaj. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi proračunov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi strukturni saldo Švedske v letu 2024 znašal 0,0 % BDP v primerjavi z 0,1 % v letu 2023, kar pomeni, da naj bi bil nad srednjeročnim proračunskim ciljem države, tj. strukturnim saldom v višini - 1 % BDP. To je skladno s priporočilom Sveta.

(18) Poleg tega je Svet Švedski priporočil, naj ukrepa tako, da v letih 2023 in 2024 čimprej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe. Svet je Švedski nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški ([16]) izrednih energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na manj kot 0,1 % BDP v letu 2023, v letu 2024 pa naj bi znašali manj kot 0,1 % BDP ter v letu 2025 0 %. Izredni energetski podporni ukrepi so bili v letih 2023 in 2024 postopoma odpravljeni. To je skladno s priporočilom Sveta.

(19) Svet je Švedski poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz Mehanizma in drugih skladov Unije, predvsem za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe s 4,9 % BDP v letu 2023 povečale na 5,1 % BDP v letu 2024. To je skladno s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov Unije, vključno z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, pa naj bi v letu 2024 ostali stabilni pri 0,2 % BDP.

(20) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 za leto 2025 ob pričakovanem gospodarskem okrevanju predvideva primanjkljaj sektorja država v višini 0,9 % BDP in dolg sektorja država kot odstotek BDP v višini 31,3 % BDP.

(21) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te reforme in naložbe naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta reform in naložb, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Švedska z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Švedska znatno pospeši izvajanje reform in naložb. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(22) Švedska mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([17]) v okviru vmesnega pregleda programov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (SPP), pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v ustreznih priporočilih za državo, sprejetih v letu 2024, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev Unije, vključenih v vsak program. Švedska je sicer dosegla napredek pri izvajanju programov kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar izzivi ostajajo, med regijo glavnega mesta in preostalim delom države pa še vedno obstajajo velike razlike. Pomembno je pospešiti izvajanje programov kohezijske politike, prednostne naloge, dogovorjene v teh programih, pa so še naprej relevantne. Ključno je, da se še naprej podpirajo inovacije, ki prispevajo k nadaljnji ekologizaciji družbe, da bi dosegli podnebno nevtralno gospodarstvo, hkrati pa še naprej odpravljali socialno-ekonomske regionalne razlike in razlike med mestnimi in nemestnimi območji. Poleg tega ostaja ključnega pomena spodbujanje izpopolnjevanja in preusposabljanja, s posebnim poudarkom na ranljivih skupinah, predvsem tistih z migrantskim ozadjem. Švedska bi lahko uporabila tudi platformo za strateške tehnologije za Evropo,

([15]) Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Švedske za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Švedske za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 252).

([16]) Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

([17]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

vzpostavljeno z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta ([18]), da bi spodbudila naložbe v tehnologije, ki podpirajo zeleni prehod. Razvoj in proizvodnja čistih ter z viri gospodarnih tehnologij, vključno s krepitvijo vrednostnih verig in odpravljanjem pomanjkanja delovne sile in spretnosti, sta pomembna za dolgoročno trajnostnost in konkurenčnost švedskih regij ter njihovih malih in srednjih podjetij.

(23) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, se Švedska sooča z več dodatnimi izzivi, povezanimi s: (a) poslabšanjem rezultatov izobraževanja učencev, predvsem tistih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij; (b) vrzelmi v spretnostih, ki so najizrazitejše za osebe iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij; in (c) zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov.

(24) Na podlagi rezultatov programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) za leto 2022 so se temeljne spretnosti švedskih učencev od leta 2018 poslabšale. Do največjega poslabšanja je prišlo pri matematiki, kjer je bil delež učencev, ki dosegajo slabše rezultate, precej nad ciljem v Unije. Stopnja tistih, ki dosegajo slabše rezultate, se je še bolj povečala pri učencih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij, razlika med učenci, rojenimi v matični državi, in tistimi z migrantskim ozadjem pa je zelo velika. Poleg tega obstaja tveganje, da bo stalno pomanjkanje kvalificiranih učiteljev negativno vplivalo na kakovost izobraževalnega sistema in uspešnost učencev.

(25) Leta 2022 je imelo 15 % vseh učencev, ki so zaključili nižjo srednjo šolo, prenizke ali nepopolne ocene, zaradi česar niso izpolnjevali pogojev za višjo srednjo šolo. To zadeva predvsem učence iz prikrajšanih socialno-ekonomskim in migrantskih okolij. Taki učenci so premalo zastopani tudi v zasebnih šolah, kjer imajo v povprečju boljše možnosti, da se kvalificirajo za nadaljnje šolanje. Ker je za večino delovnih mest na Švedskem potrebna višja srednješolska ali visokošolska izobrazba, s tem povezana vrzel v izobrazbi povečuje tudi tveganje, da ne bi našli zaposlitve, kar ima negativne posledice za integracijo.

(26) Med različnimi skupinami obstajajo velike vrzeli glede ravni spretnosti ter dosežene izobrazbe. Take vrzeli so najbolj izrazite pri mladih, rojenih zunaj Unije, za katere je manj verjetno, da bodo zaključili višjo srednjo šolo, da bodo zaposleni ali vključeni v izobraževanje ali usposabljanje, kot za tiste, rojene na Švedskem. To zmanjšuje njihove možnosti za zaposlitev in ogroža sposobnost Švedske, da še izboljša svojo trajnostno konkurenčnost. Poleg tega te vrzeli v spretnostih še povečujejo pomanjkanje delovne sile, ki je še posebej očitno v industrijskem in storitvenem sektorju, ter predstavljajo velik izziv za razvoj in zeleni industrijski prehod najsevernejših regij države.

(27) Zdi se malo verjetno, da bo Švedska s sedanjimi politikami dosegla svoje cilje za leto 2030 v okviru politike Unije za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov („cilji glede emisij za leto 2030“). Posodobljenih celovitih scenarijev za emisije toplogrednih plinov, ki odražajo spremembe politike v letih 2023 in 2024, še vedno ni, saj se trenutno razpoložljivi vladni podnebni akcijski načrt usmerja na daljše obdobje do leta 2045, brez kvantitativnih scenarijev o začrtanih potekih emisij za obdobje do leta 2030. Vendar se zdi, da več študij uradnih in neodvisnih organov potrjuje, da bo Švedska zaradi svojih sedanjih politik znatno zaostajala pri izpolnjevanju ciljev glede emisij za leto 2030. Zmanjšanje emisij v cestnem prometu je ključnega pomena, če naj Švedska doseže cilje glede emisij za leto 2030. Cestni promet predstavlja tri četrtine povpraševanja po energiji za nafto in naftne derivate, kar je glavni vir emisij toplogrednih plinov iz fosilnih goriv na Švedskem.

([18]) Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(28) Čeprav ima Švedska največji delež obnovljivih virov energije v skupni porabi energije v Uniji, ima še vedno neizkoriščen potencial za obnovljive vire energije. Ta potencial bi lahko izkoristili za sedanjo elektrifikacijo industrije na Švedskem ter inovativni, zeleni industrijski razvoj in razogljičenje na severu Švedske, ki zahtevata še večjo proizvodnjo električne energije. Še vedno obstaja več ovir za povečanje zmogljivosti države za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. To bi lahko privedlo do tega, da Švedska med letoma 2021 in 2030 ne bi dosegla predvidene razširitve vetrne zmogljivosti za 13 GW in zmogljivosti sončne energije za približno 5 GW. Ena od takih preprek so ovire pri izdaji dovoljenj za vetrno energijo na morju in na kopnem. Te ovire med drugim izhajajo iz neučinkovitih postopkov izdaje dovoljenj in pravic veta občin in obrambnih organov.

(29) Ob upoštevanju poglobljenega pregleda Komisije in njene ugotovitve o obstoju neravnotežij so priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 izražena v priporočilu 1. Politike iz priporočila 1 prispevajo k obravnavanju ranljivosti, povezanih z visoko zadolženostjo gospodinjstev in visokimi cenami nepremičnin –

PRIPOROČA, da Švedska v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

1. pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; zmanjša tveganja, povezana z visoko zadolženostjo gospodinjstev in neravnovesji na trgu stanovanjskih nepremičnin, z zmanjšanjem davčne olajšave za plačila hipotekarnih obresti in s povišanjem periodičnih davkov na nepremičnine, hkrati pa razvije ustrezna orodja za boljšo oceno politike in ciljno usmerjenost; spodbuja naložbe v gradnjo stanovanjskih objektov, da bi ublažila najbolj pereče pomanjkanje, predvsem z odpravo strukturnih ovir za gradnjo; izboljša učinkovitost trga stanovanjskih nepremičnin, vključno z uvedbo reform na trgu najemniških stanovanj;

2. glede na dolgotrajne zamude znatno pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda teh programov še naprej usmerja na dogovorjene prednostne naloge, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja pobuda za platformo za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;

3. izboljša uspešnost izobraževanja, tudi učencev iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij, in sicer z odpravo stalnega pomanjkanja kvalificiranih učiteljev, zagotavljanjem enakih možnosti dostopa do šolskega sistema in nadaljnjim podpiranjem prehoda učencev v višjo srednjo šolo; razvija spretnosti delovne sile, predvsem tistih iz prikrajšanih socialno-ekonomskih in migrantskih okolij, s ciljno usmerjenimi ukrepi in viri politike, da se izboljša njihovo vključevanje na trg dela;

4. zagotovi doseganje ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, predvsem z zmanjšanjem emisij iz cestnega prometa, ter pospeši in racionalizira postopke za izdajo dovoljenj za uporabo obnovljivih virov energije, še posebej za vetrno energijo na morju in kopnem.

V Luxembourgu, 21. oktobra 2024

Za Svet

predsednik

NAGY I.